

DAVID SAFIER

---

28 DIES

Empúries

narrativa

David Safier

28 dies

Traducció de Pilar Estelrich

Editorial Empúries
Barcelona

Títol original: *28 Tage lang*
©2014 by Rowohlt Verlag GmbH, Reinbek bei Hamburg

Primera edició: octubre del 2014

© de la traducció: Pilar Estelrich i Arce, 2014

© d'aquesta edició: Grup Editorial 62, s.l.u.,
Editorial Empúries
info@grup62.com
www.editorialempuries.cat

Fotocomposició: Víctor Igual
Impressió: Reinbook
DIPÒSIT LEGAL: B. 16.537-2014
ISBN: 978-84-9787-971-2

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47).

Tots els drets reservats.

M'havien descobert.

Les hienes m'havien descobert!

I les tenia enganxades als talons.

Me n'adonava instintivament. Sense haver-les vistes ni sentides. Tal com un animal s'adona que corre un greu perill, per més que encara no hagi arribat a veure el seu enemic enmig de la jungla. Aquest mercat, aquest mercat absolutament normal i corrent per als polonesos, que hi compraven la verdura, el pa, la cansalada, la roba i fins i tot les roses, era la jungla per a les persones com jo. Una jungla on jo era la presa. Una jungla on corria el risc de morir si esbrinaven qui era jo, o més ben dit, què era jo en realitat.

Ara sobretot cal no anar més ràpid, vaig pensar. Ni més a poc a poc. Ni canviar de direcció. I encara menys mirar cap als meus perseguidors. Ni tan sols respirar amb un ritme irregular. No fer res que els confirmi en la seva sospita.

Se'm feia increïblement difícil continuar passejant-me pel mercat com si no passés res, talment com si gaudís del sol d'aquell dia de primavera sorprenentment càlid. Dintre meu tot desitjava fugir corrents, però llavors les hienes haurien vist ben clar que la seva sospita era encertada. Que jo no era pas cap polonesa que acabés d'enllestir les seves compres i

ara se'n tornés cap a casa dels seus pares carregada amb les bosses ben plenes, sinó una contrabandista.

Em vaig aturar un moment, vaig fer veure que examinava les pomes de la parada d'una pagesa i vaig rumiar si potser no em convindria mirar al meu voltant. Al cap i a la fi, era ben possible que tot plegat fossin imaginacions meves i que no hi hagués ningú que em perseguís. Però cada fibra del meu cos maldava per fugir. I ja feia molt que havia après a refiar-me dels meus instints. D'altra manera, difícilment hauria aconseguit arribar a fer setze anys.

Vaig decidir que fugir no em convenia i vaig continuar caminant a poc a poc. La pagesa, que estava fastigosament grassa —semblava que no tan sols tingués prou teca per atipar-se, sinó fins i tot que en tingués massa—, anava grallant al meu darrere:

—Són les millors pomes que hi ha a tot Varsòvia!

Jo em vaig guardar prou de dir-li que a mi totes les pomes em semblaven magnífiques. Per a la majoria de les persones que es veien obligades a viure dins dels murs, fins i tot una poma mig podrida hauria estat un plaer. I encara més els ous que jo portava dins les bosses, com també les prunes, i més i tot la mantega, que vendria a canvi de molts diners al nostre mercat negre.

Però si volia tenir ni que fos la més mínima oportunitat de tornar a l'altre costat dels murs, primer de tot havia d'esbrinar quants eren els que m'encalçaven. No podien estar del tot segurs d'haver-la encertada, perquè si no ja m'haurien fet aturar molt abans. Necessitava girar-me a mirar-los. D'una manera o altra. Sense cridar l'atenció. Sense despertar encara més sospites.

Em vaig fixar en l'empedrat de llambordes que tenia sota els peus. Al cap d'uns quants metres hi havia el reixat d'una claveguera, i se'm va acudir una idea. De moment vaig continuar caminant amb tota normalitat, i mentrestant anava fent

repicar contra l'empedrat els talons de les meves sabates blaves, que combinaven tan bé amb el vestit blau estampat de flors vermelles. Sempre que sortia a fer contraban portava posat aquest vestit que m'havia regalat la meva mare quan encara teníem diners. A hores d'ara, totes les altres peces de roba que tenia estaven tronades, algunes fins i tot les havíem sargides qui sap quantes vegades. Si les hagués portat posades, no hauria pogut caminar ni cinc metres pel mercat sense cridar l'atenció. Però aquest vestit i aquestes sabates, que cuidava com si fossin la nineta dels meus ulls, eren la meva roba de feina, el meu camuflatge, la meva armadura.

Vaig anar tot dret cap a la claveguera i vaig fer encallar a posta el taló entre els barrots. Vaig trontollar una mica, vaig deixar anar un renec estudiat («Ai, mecàgon l'olla!»), vaig deixar les bosses de la compra a terra i em vaig acotar per tal de fer sortir el taló, que havia quedat ficat entre dos barrots. Mentrestant, mirava d'amagatotis al meu voltant, i llavors les vaig veure: les hienes.

El meu instint no m'havia enganyat. Malauradament, no m'enganyava mai. O afortunadament, segons com es mirés.

Eren tres homes. Un de baixet i cepat, sense afaitar, amb una jaqueta de cuir marró i una gorra grisa de pinxo anava al davant. Devia voltar la quarantena i es veia ben clar que era el capitost. El seguien un tipus gran amb barba que semblava capaç d'arrabassar penyes senceres, i un xaval de la meva edat. El noi també portava una jaqueta de cuir i una gorra de pinxo i semblava talment una versió reduïda del capitost. Que potser era el seu pare? En qualsevol cas, el noi no anava pas a l'escola: si no, no hauria estat rondant pel mercat a mig matí, a la cacera de persones.

Quina bogeria; als que vivíem a dins dels murs ja no ens permetien anar a escola, perquè els alemanys ens tenien prohibida tota mena d'instrucció. Sí que encara hi havia escoles il·legals en la clandestinitat, però no per a tothom, i jo ja feia

força temps que no hi anava. Ara el que em calia fer era tirar endavant la meva família.

En canvi, aquell noi polonès tenia el dret d'anar a escola, podia arribar a ser algú, però no hi tenia interès. Perquè de fet es podien guanyar molts calés anant a caçar jueus amb una d'aquelles bandes de «llardosos» —*szmalzowniks*, com en dèiem en jiddisch— i lliurant-los als alemanys a canvi d'una recompensa. I als «llardosos», que abundaven tant a Varsòvia, no els sabia gens de greu que els alemanys afusel·lessin tots els il·legals enxampats fora dels murs.

Aquella primavera del 1942 hi havia pena de mort per a tothom que es trobés il·legalment al sector polonès de la ciutat. I la mort no era pas el pitjor, ni de ben lluny; es contaven les històries més terribles sobre com els alemanys turmentaven els presoners abans d'afusellar-los. Tant li feia que fossin homes, dones o nens. Fins i tot de vegades torturaven nens fins a la mort. Només de pensar en una d'aquestes presons on torturaven els detinguts se'm feia un nus a la gola. Però jo encara no estava vençuda, torturada ni afusellada. Encara era viva! I així havia de continuar. Per la meva germana petita, la Hannah.

No hi havia ningú al món que jo m'estimés tant com m'estimava aquella criatura petita i delicada. Per culpa de la mala alimentació, la Hannah era molt més menuda del que li hauria correspost ser als dotze anys, i hauria cridat tan poc l'atenció com una ombra si no hagués estat pels ulls. Els tenia tan grossos, tan desperts, tan plens de curiositat, que haurien merescut veure coses diferents del malson que regnava dins dels murs.

Aquells ulls brillaven amb la força d'una fantasia increïble. Ben cert que a l'escola clandestina, al *szul'kult*, tenia unes notes entre mitjanes i dolentes a totes les matèries, des de matemàtiques fins a biologia o geografia, però quan es tractava de les històries que contava als altres nens durant les

pauses no hi havia ningú que li pogués passar la mà per la cara. Contava històries de la Sarah, la bosquerola que alliberava el seu estimat príncep Josef de les urpes del Drac de Tres Caps, històries del conill Marek, que guanyava la guerra per als aliats, i del Hans, el noi del gueto que sabia donar vida a les pedres, però que s'estava de fer-ho perquè eren massa tristoies i plenes de cabòries. El món esdevenia més bell i acolorit per a tothom que s'escoltés la Hannah.

I qui tindria cura de la petita si jo em deixava enxampar?

De segur que no seria la meva mare. Estava tan ensorrada que ja no sortia del catau miserable on vivíem. I el meu germà, encara menys. Estava massa enfeinat pensant en si mateix.

Vaig apartar la vista dels «llardosos», vaig desenganxar el taló d'entre els barrots i vaig tocar amb la mà l'empedrat al llarg d'un instant. Sovint, quan la por em domina, toco la superfície d'alguna cosa per tal de tranquil·litzar-me: metalls, pedres, teles... Tant li fa, la qüestió és adonar-me que al món hi ha alguna altra cosa a banda del meu temor.

La llamborda de color clar on vaig posar la mà durant un segon s'havia escalfat molt amb el sol. Vaig alenar ben fondo, vaig agafar les meves bosses i vaig continuar caminant.

Els *szmalzowniks* em perseguïen, d'això n'estava segura. Sentia clarament les seves passes cada cop més ràpides, i això que aquí al mercat hi havia una pila de sorolls diferents: les veus dels venedors que lloaven les mercaderies, les dels compradors que regatejaven els preus, els piulets dels ocells o el soroll dels cotxes que circulaven pel carrer de darrere del mercat.

Tot de gent anava passant xino-xano pel meu costat. Un home jove amb un vestit gris com el que portaven molts estudiants polonesos anava xiulant alegrement una cançoneta. Jo ho percebia tot plegat, però es pot dir que tots aquells sorolls passaven al rerefons. Només sentia ben fort el so de la meva respiració, cada cop més agitada, malgrat que no caminava

pas més ràpid, i el batec del meu cor, que s'accelerava amb el pas dels segons. Però el que més sentia eren les passes dels meus perseguidors.

Se m'anaven acostant.

Cada cop més i més.

Ben aviat m'haurien avançat i m'interrogarien. Probablement intentarien fer-me xantatge, exigirien que els donés tots els meus diners a canvi de no lliurar-me als alemanys. I quan els hagués pagat, de tota manera em traïrien, i així a més a més cobrarien la recompensa que pagaven els nazis per cada il·legal capturat.

Ja feia molt temps que tenia ben clar que això m'acabaria passant més tard o més d'hora; de fet, ho sabia d'ençà que havia començat a fer contraban. Va ser poques setmanes després que el papa decidís deixar-nos plantades. Ja no ens quedaven diners per comprar menjar al mercat negre, i la ració que els alemanys ens distribuïen era tot just de 360 calories diàries per persona. A més a més, ben sovint allò que ens lliuraven als jueus a l'hora de distribuir menjar estava fet malbé. Tot allò que era massa dolent per als soldats alemanys del front oriental ens tocava a nosaltres. Naps mig florits, ous podrits o patates tocadés per la gelada, que ja no servien per fer-les bullides i que amb una mica de manya tot just se'n podia fer una mena de raoles suportables si les ratllaves i les fregies. Aquell darrer hivern, hi havia hagut dies que el gueto sencer feia olor d'aquelles raoles de patata.

Així doncs, si jo volia que la meva família tingués res per menjar, em calia fer alguna cosa. La meva amiga Ruth es venia el cos a l'Hotel Britannia i s'havia ofert a trobar-me col·locació, encara que jo tingués més forma de noi que no pas de noia, tal com m'havia fet saber amb una rialleta irònica. Però abans de dedicar-me a aquesta mena de feina m'estimava més jugar-me la vida fent de contrabandista.

Per si els «llardosos» m'enxampaven, m'havia empescat

una història: jo em deia Dana Smuda, i era una estudiant polonesa que vivia en un altre barri de Varsòvia i que sempre venia a comprar aquí perquè era l'únic mercat on tenien aquell magnífic pastís de full tan dolç i tan ben farcit de poma. Un detall important era que la meva adreça fictícia quedés ben lluny, perquè si no les hienes em portarien directament a la meva presumpta casa i comprovarien que estava mentint. Per tal de poder justificar la meva història en cas que fos necessari, cada cop que anava al mercat comprava un bocí d'aquell pastís i el ficava a la bossa.

Durant les meves excursions també portava sempre al coll una cadeneta amb el crucifix. A més a més m'havia après de memòria moltes pregàries cristianes, per tal de poder-me fer passar per una bona catòlica. Oracions com ara el rosari, el *Sanctus* o el *Magnificat*: «La meva ànima magnifica el Senyor, i el meu esperit celebra el Déu que em salva...». Com si en aquests temps algun esperit sa hagués estat en condicions de celebrar Déu i magnificar-lo!

Si ara l'hagués tingut al davant sobre un escenari, li hauria llançat ous. Encara que valguessin tants i tants diners al gueto. Jo no creia en la religió. Ni en la política. I encara menys en els adults. Només creia en la supervivència.

—Alto! —va cridar un dels meus perseguïdors, probablement el capitost de la banda.

Vaig fer com si allò no m'afectés. És clar que no, jo era una noia polonesa normal i corrent, quina necessitat tenia de girar-me si algú completament desconegut cridava «Alto!»?

Mentalment ho vaig repassar tot de bell nou: Jo em deia Dana Smuda, vivia al carrer Miodawa, número 23, m'encantava el pastís de pasta de full farcit de poma...

Les hienes em van barrar el pas i es van plantar al meu davant.

—I doncs, que fas una excursioneta per veure l'altre costat, truja jueva? —va preguntar el capitost.

—Com diu? —vaig tornar-m'hi fent-me la indignada.

Ara era absolutament vital no fer cara de por.

—Dos mil zlotys, o et lliurarem a la Gestapo —va contestar el capitost mentre el seu fill (ho havia de ser per força, tots dos tenien el mateix posat una mica inclinat, com a l'aguait) m'examinava de dalt a baix com si d'una banda li fes fàstic per ser jueva, i d'altra banda el seu cervell repugnant s'estigués imaginant quina pinta faria sense el vestit.

—És una oferta immillorable: ens en dones dos mil, i et deixarem en pau.

Tot de sobte vaig sentir suor al clatell. No era la suor normal, que ja es podia sentir perquè cap a migdia el sol escalfava força. No, era la suor de la por. Aquella suor que té una olor tan penetrant i que fins feia pocs anys ni tan sols no sabia que existia, de tan ben protegida que havia estat la meua vida fins aleshores.

Mentre la suor només em ragés del clatell i sota les aixelles, encara no em delataria, però de cap de les maneres no em podia arribar a rajar del front. Aquelles hienes s'adonaven fins i tot dels signes més ínfims de feblesa.

—Que no ho has entès, puta jueva?

Jo no aconseguia dir ni una sola paraula.

En aquell instant vaig entendre com era que en una situació semblant la gent donava a aquells criminals tots els diners que tenia, encara que en realitat sabés que llavors de tota manera els lliurarien als alemanys. S'aferraven a l'absurda esperança que els *szmalzowniks* complirien el tracte que havien proposat. Si jo hagués tingut tots aquells diners, és molt possible que hagués admès de seguida que era jueva i els hagués pagat. Però mai de la vida n'havia tingut tants. De manera que em vaig forçar a somriure i vaig dir:

—Això és un error.

—No ens prenguis per beneïts —va etzibar-me el capitost. Estava molt segur del que deia.

Em vaig adonar instintivament que la meva bonica història no el convenceria pas. Potser n'hi hauria hagut prou per ensarronar el seu fill i el tipus gran i gros, però no pas a ell. Ben segur que ja havia descobert molts jueus en els darrers anys, i sense cap dubte havia sentit explicar mentides molt més ben treballades que no pas la meva de l'estudiant que comprava pastís de full farcit de poma. Unes mentides molt millors. I segur que ja havia vist moltes cadenetes amb Jesús clavat a la creu.

Les meves mentides no servirien de res. De res en absolut. Com havia pogut ser tan ingènua, anar tan mal preparada? Per culpa meva la mare moriria al cap de poques setmanes a la nostra habitació del número 70 del carrer Miła, i a la Hannah tampoc no li quedaria gaire més temps de vida. Tal vegada sabria sobreviure pidolant pels carrers del gueto: amb això podria espavilar-se una temporada. Però com a molt tard en arribar l'hivern els nens pidolaires morien congelats amb el fred de la nit.

No podia permetre que li passés això a la Hannah. De cap de les maneres!

Vaig recordar que la cadeneta i les mentides no eren les úniques coses que em podien ajudar a sortir del mal pas. Tenia una altra carta que podia fer servir: no feia gaire cara de jueva.

Certament, tenia els cabells foscos com la majoria de jueves, però també els tenien així moltes poloneses. En canvi, tenia el nas petit i arromangat, i sobretot una cosa que no encaixava gens ni mica amb la imatge típica d'una jueva: els meus ulls eren verds.

En un dels seus pocs instants romàntics, el meu amic Daniel m'havia dit que semblaven dos llacs d'alta muntanya que brillessin al sol. Jo no havia vist mai de la vida cap llac d'alta muntanya, i per tant no sabia pas si brillaven al sol de debò. El més probable era que mai no arribés a esbrinar-ho.

Sempre que la gent em mirava als ulls se sentia insegura. De lluny tant em podien prendre per una polonesa com per una jueva. Però mirat de la vora, el color dels meus ulls em convertia en una raresa a tots dos costats del mur.

Lluitant per contenir la meva por, vaig mirar directament als ulls del capitost dels «llardosos». El color verd el desconcertava. I llavors vaig fer una cosa completament esbojarrada, sense haver-m'hi pensat gens ni mica: vaig arrencar a riure. Ben fort. Les poques persones que em coneixen bé saben que no ric gairebé mai, i si ric, segur que no ho faig d'aquella manera. En canvi, per als *szmalzownik*s la riallada sonava autèntica, i encara els va fer sentir més insegurs.

Llavors em vaig burlar d'ells:

—Sí que hi aneu, d'errats!

Em vaig esmunyir pel costat d'aquells homes bocabadats —prou que es veia que mai no s'havia rigut d'ells cap dona que haguessin pres per una truja jueva—, i vaig continuar caminant amb les meves bosses plenes de menjar. Era gairebé increïble: semblava que me'n sortiria gràcies a la meva cara dura. Poc faltava perquè se m'escapés un somriure mofeta.

Però tot d'una el petit capitost va arrencar a córrer, seguit pels altres dos, i em va barrar el pas altre cop. Em vaig quedar sense alè. No hauria estat capaç de tornar a arrencar a riure.

—Sé molt bé que ets una jueva, el meu nas no falla —va bordar el capitost mentre es tirava enrere la gorra cap al clatell—: Jo sóc el millor quan es tracta d'enxampar-vos, xinxes fastigoses.

—El millor de tots —va dir el noi, tot orgullós.

Sí, vet aquí algú que s'enorgullia de tenir un pare que es dedicava a fer xantatge a la gent i enviar-la a la mort.

Si n'era, d'injust: el meu pare havia curat tothom, polonesos, jueus, tant li feia. Fins i tot havia curat un soldat alemany que havia estat ferit al nostre carrer durant els últims

dies de la invasió. Però tant era quanta gent hagués salvat, quant de prestigi hagués tingut com a metge: ara que ens feia més falta que mai, el meu pare ja no hi era per ajudar-nos, i jo no em podia sentir gens orgullosa d'ell.

—Para de molestar-me —vaig amenaçar-lo, enfurismada—, o avisaré la policia!

El noi i el grandolàs barbut van quedar impressionats per la meva amenaça buida. A la policia polonesa no li agradaven els «llardosos», els feien la competència a l'hora d'aconseguir recompenses lliurant als alemanys els jueus que rondaven per la banda de fora del mur. I si per acabar-ho d'adobar aquells *szmalzowniks* fins i tot es ficaven amb noies poloneses innocents, segur que tindrien problemes. Prou que també ho sabien, aquells tipus.

Però el capitost no es deixava impressionar. Es limitava a mirar-me fixament als ulls, que tot i el color verd ja no el feien renunciar a la seva sospita, i a mirar de descobrir-hi alguna guspira d'inseguretat, per més petita que fos.

Jo li aguantava la mirada. Amb totes les meves forces.

—Ho dic de debò —vaig repetir.

—No, no ho fas pas —va contestar, amb tota la calma del món.

—I tant que sí!

—Doncs anem tots dos a parlar amb la policia —va proposar, tot assenyalant un agent amb un uniforme de color blau que estava mossegant una poma ran de la parada de la vella grassa i feia mala cara, perquè la poma no devia ser ni la meitat de bona del que la mestressa li havia promès.

Què podia fer jo? Si anava a parlar amb el policia, estava perduda. Si no hi anava, també. Ara a més a més la suor de la por també em rajava del front. El capitost va veure les gotes de suor i va somriure. Continuar mentint no tenia cap mena de sentit.

Vaig tornar a sentir l'estudiant que xiulava. Jo moriria

aviat, com a molt tard demà mateix m'afusellarien. La meva mare i la meva germana petita no sobreviurien sense mi. I aquell individu anava xiulant una cançoneta alegre!

Havia d'arrencar a córrer, ara? Dificilment hauria tingut cap possibilitat d'escapar. Fins i tot si, malgrat les sabates de taló, hagués estat més ràpida que els *szmalzownik*s, ells cri-darien i xisclarien, i entre tota aquella gent que feia la compra al mercat n'hi devia haver ben bé prou que odiaven els jueus i s'encarregarien de retenir-me. Eren tants els polonesos que ens menyspreaven... Certament, haurien preferit estalviar-se l'ocupació dels alemanys, però els estaven agraïts perquè almenys els treien els jueus del damunt.

Fins i tot posat el cas completament inversemblant que jo aconseguís escapar-me de tota la gent del mercat, mai de la vida no aconseguiria arribar fins al mur per tornar al gueto sense que es fixessin en mi. Per tant, fugir corrents no serviria de res. Però en canvi era l'única oportunitat que em quedava. Estava a punt de llençar a terra les bosses plenes de la meva valuosa mercaderia i arrencar a córrer per salvar la vida, quan tot de sobte em vaig trobar una rosa davant dels ulls.

Era una rosa de debò!

Directament davant de la meva cara.

Per un instant, el seu perfum intens em va fer fora del nas la pudor ofensiva de la suor de por. Quant temps feia que no flairava el perfum d'una rosa? Al gueto no n'hi havia cap ni una. I quan anava a buscar la mercaderia a la plaça polonesa, mai no em vagava d'anar a olorar les flors. Ni tan sols se m'havia passat mai pel cap. I ara que estava a punt de ser lliurada als alemanys, algú m'oferia una rosa?

Era l'estudiant.

Estava dret just al meu davant i em somreia amb aquells ulls de color blau clar, ben bé com si jo fos l'ésser més bell i més meravellós que hagués vist mai.

Mirat de més a prop, aquell individu radiant era massa

jove per ser estudiant universitari, més aviat semblava que tingués disset o divuit anys que no pas una vintena.

Abans que jo o que un dels «llardosos» pogués dir ni una sola paraula, em va abraçar amb molta empena i va dir, rient:

—Una rosa per a la meua rosa!

Una frase completament idiota. Però de la manera tan convincent i enamorada com la deia no sonava gens ridícula.

Per fi me'n vaig adonar: aquell noi em volia salvar la vida. Tot fent veure que jo era el seu gran amor polonès. Devia ser jueu, també? Més aviat polonès. Amb els cabells rossos, la cara pigardosa i els ulls blaus fins i tot s'hauria pogut fer passar per alemany. En qualsevol cas, era un magnífic actor. Fos el que fos, ara mateix s'estava jugant la vida per mi, una noia completament desconeguda.

—Ets la rosa de la meua vida! —va dir, amb un somriure radiant.

Les hienes encara no acabaven de saber com havien de jutjar el seu comportament. Era possible que algú que només fingís amor ho fes precisament d'una manera tan exagerada?

Si jo els volia convèncer i salvar-nos a tots dos, no tenia més remei que seguir-li el joc.

Però estava massa atabalada. Volia agafar la rosa amb la mà, però era com si estigués bloquejada. Com si m'hagués deixat parilitzada l'eruga verinosa que es deia Xala i que la Hannah s'havia empescat per a la seva història de les erugues babaues que odiaven les papallones.

El noi es va adonar de com n'estava jo, d'encarcarada, i em va estrènyer encara més fort. El seu gest era ferm, els braços tenien molta més força del que s'hauria pogut esperar d'un individu tan magre. Jo encara era incapaç de reaccionar. De tan espantada i sorpresa que estava, em trobava als braços del noi desconegut ben bé com si hagués estat un maniquí. Per tal de dissimular-ho, ell va intensificar la comèdia: De cop i volta em va fer un petó.

M'estava fent un petó!

Els seus llavis aspres, una mica rasposos, es premien contra els meus, i la seva llengua se'm ficava a la boca amb tota la naturalitat del món, com si ja ho hagués fet milers de vegades. I jo vaig veure ben clar que estava obligada a correspondre a la seva besada. Era la meua última oportunitat. Si no ho feia, s'hauria acabat tot. Tant per a ell com per a mi.

Aquesta certesa de tenir la mort assegurada si ara no reaccionava per fi em va arrencar de la paràlisi que em tenia tenallada. Així és que el vaig besar amb la mateixa passió que ell.

En aquell moment era incapaç de dir si el petó m'agradava.

Quan el noi es va apartar, vaig fer el paper d'una noia feliç.

—Gràcies per la rosa, Stefan —vaig fer, tot inventant-me ràpidament un nom per a ell.

—Sóc jo qui et dona les gràcies a tu per existir, Lenka —va dir donant-me ell també un nom, i de ben segur que se sentia molt alleujat de veure que li seguia el joc.

Tot just llavors em vaig atrevir a mirar quina cara feien les hienes. Havien quedat molt impressionades amb la nostra comèdia. Fins i tot es veia que el «llardós» jove estava mort d'enveja: de segur que li hauria agradat fer un petó semblant a una noia polonesa.

—Que potser t'estan molestant, aquests individus? —va preguntar l'Stefan, fent veure que tot just s'acabava d'adonar de la seva presència.

—Em prenen per una jueva.

L'Stefan es va mirar aquells homes com si estiguessin completament tocats del bolet per haver-se'ls acudit una idea semblant. Però no es va pas posar a riure, com ho havia fet jo en el meu primer intent de desempallegar-me d'ells. La cara li va canviar d'expressió fins a fer-se una ganyota plena d'ira:

—És que voleu ofendre la meva xicota?

Ara feia el paper de polonès orgullós, amb una xicota ofesa en el seu sentit de l'honor. Jueva? Ningú no podia gosar dir una cosa semblant a la xicota d'un polonès de debò!

—No, no... —va quequejar el capitost. Va fer un pas enrere. Els seus sequaços el van imitar.

—I tant, que ho volien —vaig contradir-lo en un to de veu furiós. Encara que només estigués representant el paper de polonesa enfurismada, la ira que m'inspiraven aquelles hienes era ben autèntica.

L'Stefan va aixecar el puny i el va brandar cap als *szmalzownik*s. Ells van recular una mica més. Certament, els hauria estat molt fàcil apallissar-lo: tres contra un com eren, no els hauria representat cap problema. Però aquella gentola no es ficava amb els polonesos: fer-ho només els hauria causat problemes amb la policia. Fins i tot estaven una mica avergonyits d'haver-la vessat tant en sospitar de mi. No pas prou per disculpar-se, però el capitost ens va girar l'esquena sense dir res i va fer un senyal a les altres dues hienes perquè el seguisin.

L'Stefan va agafar amb una mà les meves dues bosses que pesaven tant, com un cavaller que no vol que la seva amiga vagi carregada, i em va passar el braç lliure per les espatlles. Va començar a passejar-se amb mi per la plaça, tot enamorat. I mentrestant jo portava la seva rosa a les mans.

Per un instant brevíssim vaig témer que pogués arrencar a córrer amb les meves coses. Potser ell també feia contraban. Però, si hagués estat un contrabandista normal i corrent, s'hauria jugat la vida per salvar-ne un altre? I fins i tot posats que em robés la mercaderia, no hauria estat un preu ben baix a canvi de salvar-me la vida? A canvi de la possibilitat de continuar alimentant la meva família? De poder mantenir viva la meva germana petita?

—Gràcies —li vaig dir.